

Терезія Попович,

доцент кафедри теорії та історії держави і права
ДВНЗ « Ужгородський національний університет»

кандидат юридичних наук, доцент,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8333-3921>.

ПРАВО НА ЗАБУТТЯ: ЗМІСТОВНІ АСПЕКТИ

Право на забуття у системі цифрових прав людини на сьогодні є досить перспективною сферою правових досліджень, адже впливає з потреби забезпечення приватності особи в Інтернет-мережі, а також є новітнім доповненням права на приватність та права на захист персональних даних. В Україні розвідки щодо права на забуття залишаються незначними. Серед вітчизняних науковців, які досліджували окремі аспекти даного феномену можна відзначити: В. Бугу, О. Калітенко, А. Кардаш, Ю. Разметаєву, П. Сухорольського та деяких інших. У російській правовій науці слід згадати наступних вчених: А. Антопольського, Н. Варламову, О. Войніканіс, Н. Колобаєву, Н. Косолапову, С. Нарцисову, С. Несмеянову, Е. Талапіну. Але перш за все право на забуття є об'єктом зацікавлення та аналізу в зарубіжній правовій доктрині, свідченням чого слугують праці таких дослідників: J. Berman, A. Guadamuz, W. Hartzog, V. Mayer-Schönberger, D. Mulligan, A. Rengel, J. Rosen, A. Sebastian, G.W. Streich, F. Stutzman, I. Szekely, C. Terwangne, R.H. Weber, F. Werro тощо.

Право на забуття (right to be forgotten), з одного боку, має новітній за своєю природою характер, адже сформоване завдяки існуванню та розвитку Інтернет-мережі, а з іншого – постає логічним продовженням права на приватність та права на захист персональних даних, що водночас носить автономне змістовне наповнення.

У цілому досліджуваний феномен передбачає право особи в певних конкретних ситуаціях вимагати видалення даних про свою персону або членів своєї родини. Формування права бути забутим викликано можливістю знаходження у пошукових системах інформації про осіб в будь-який момент, незалежно від строків її розміщення. В існуючій формі воно означає право

вимагати виключення з пошукових механізмів URL, які були законно розміщені в Мережі, в тому числі особою самотійно, в зв'язку з їх застарілістю або зміною обставин.¹

На думку, О.А. Войніканіс, увага європейської спільноти до права бути забутим має місце в зв'язку з існуючим переконанням, що Інтернет як технологія, що дозволяє зберегти потенційно необмежену кількість інформації, є загрозою для недоторканності приватного життя. У контексті даної проблеми право бути забутим і сприймається як певний додатковий засіб контролю суб'єкта персональних даних за обробкою його особистої інформації в онлайн-середовищі.² Поряд з цим дослідниця наголошує, що інформація, яка зберігається у мережі, виявляється не просто незнищеною, здатною до безкінечного тиражування, але й зачиненою у вічному теперішньому, оскільки в силу своїх технічних характеристик Інтернет є тим середовищем, в межах якого неможливе забуття і в межах якого фактично зберігається «цифрове досье» на кожного користувача.³

З точки зору Ю.С. Разметаєвої, право на забуття не повністю охоплюється правом на приватність. Останнє захищає інформацію про особу, яку вона не хоче робити загальновідомою, тоді як право на забуття – передбачає стирання тієї інформації, що була публічно відома протягом певного часу, а також перешкоджання доступу до неї для інших осіб. Право на забуття стосується правдивої чи тієї, що була колись правдивою, інформації, яка заважає чи негативно впливає на життя людини, або руйнує її репутацію в суспільстві.⁴

Дослідниками права на забуття прийнято вважати, що «локомотивом» для подальшої правової регламентації цього права стало рішення Суду справедливості Європейського Союзу в справі «Google Spain SL, Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González» 2014 року. В

---

¹Довгань Е. Ф. Права человека в эпоху информационных технологий. Вестник университета имени О. Е. Кутафина (МГЮА). 2018. № 5. С. 124

² Войніканіс Е.А. Право быть забытым: правовое регулирование и его теоретическое осмысление. *Правоведение*. 2016. № 3. С. 74.

³Там само. С. 85.

⁴Разметаева Ю.С. Формування новітніх прав людини під впливом ІТ. *ІТ-право: проблеми і перспективи розвитку в Україні*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 7 грудня 2018 р.). URL: <http://aphd.ua/publication-567/> (дата звернення: 10.12.2020).

своєму рішенні Суд зобов'язав компанію Google видалити інформацію про громадянина Іспанії Маріо Костеха Гонсалеса щодо примусового продажу нерухомості, що мало місце в зв'язку з наявною в нього заборгованістю з соціального забезпечення десять років тому. Суд також прийшов до висновку, що право на забуття може надаватися фізичній особі лише тоді, коли відсутня зацікавленість Інтернет-спільноти в інформації про ту чи іншу особу, й тоді, коли особа не відіграє особливо значимої суспільної ролі.¹

Основне питання, яке стояло перед Судом справедливості в справі Маріо Костехи Гонсалеса, полягало в тому, чи можливо вважати пошукові системи контролерами даних, а звідси чи повинні вони надавати користувачам інструменти для внесення змін або видалення недостовірних персональних даних. Висновки, до яких дійшов Суд, наступні:

по-перше, пошукові системи варто вважати контролерами даних, адже вони здійснюють обробку персональних даних;

по-друге, пошукові системи як контролери даних зобов'язані видаляти зі списку результати, які відображаються після пошуку, здійсненого на основі посилань на ім'я особи на веб-сторінки, опубліковані третіми особами, та які містять інформацію щодо цієї особи, навіть якщо остання є законною;

по-третє, аналізуючи запит суб'єкта персональних даних на видалення посилань на результати пошуку, органи влади повинні збалансувати інтереси суб'єкта відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, економічні інтереси постачальника послуг та роль суб'єкта персональних даних у суспільному житті й зацікавленість громадськості в доступі до інформації.²

Цікавими є наслідки прийнятого Судом справедливості Європейського Союзу рішення. Так, компанія Google задля мінімізації можливих подібних позовів створила спеціальну онлайн-форму заявки, через яку особа може

---

¹Google Spain SL and Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and Mario Costeja González. Case C131/12, 13.05.2014. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62012CJ0131> (дата звернення: 16.12.2020).

²Guadamuz A. Developing a right to be forgotten. *EU Internet Law: Internet Law Regulation and Enforcement*. 2017. P. 64.

звернутися до компанії задля видалення певної персональної інформації про неї. Станом на 2018 рік за даними компанії Google вона отримала понад 860 тисяч запитів на видалення інформації з пошукової системи, в результаті чого було видалено понад 3,4 млн. посилань в Інтернеті. Виходячи з аналізу виконаних запитів на видалення інформації з пошукової системи Google, О.М. Калітенко визначає наступні підстави видалення інформації: 1) давність обставин, що є змістом інформації (на прикладі зазначеної вище справи громадянина Іспанії Маріо Костеха Гонсалеса, йдеться про десять років); 2) недостовірність чи неактуальність інформації про особу; 3) суспільна зацікавленість в інформації про особу.

Останній із зазначених аспектів найскладніший, адже показує протистояння між інтересами окремої особи та інтересами суспільства щодо інформації про певну особу. Тому головний акцент тут робиться безпосередньо на суб'єкті звернення із запитом про видалення інформації. Йдеться про кілька типів таких суб'єктів: а) суб'єкти, які не відіграють помітної ролі в суспільному житті; б) суб'єкти, які відіграють помітну роль в суспільному житті (політичні чи громадські діячі, релігійні лідери, «зірки» шоу-бізнесу, спорту тощо; в) суб'єкти, які відіграють обмежену роль в суспільному житті (державні службовці, окремі посадові чи службові особи тощо).¹ При цьому, як стає зрозумілим, основним критерієм можливості видалення інформації про особу з пошукової системи є суспільна значимість відповідної інформації. Відповідно, інформація про першу категорію осіб може бути видалена, про другу – ні, про третю – видаляється залежно від її змісту та значення для суспільства,

У справі М.Л. і В.В. проти Німеччини (M.L. and W.W. v. Germany) Європейський суд з прав людини відхилив скаргу заявників (які були засуджені за вбивство) щодо вчинення анонімними ряду матеріалів в Інтернет-архіві з огляду на: наявні суспільний інтерес та широку відомість справи; об'єктивний і

---

¹Калітенко О.М. Право на забуття: здобуток європейський чи глобальний? Часопис цивілістики. 2019. Вип. 35. С. 61.

достовірний характер публікацій; відсутність наміру спричинити шкоду репутації заявників.¹

Так, заявники М.Л. і В.В. у 1993 р. були визнані винними у вчиненні злочину стосовно відомого актора й засуджені до довічного ув'язнення. Однак у серпні 2007 р. та січні 2008 р. вони були звільнені умовно від відбування покарання. Разом із тим, у 2007 р. заявники спершу звернулись з позовом проти радіостанції Deutschlandradio у Гамбурзький суд щодо того, щоб зробити анонімними персональні дані в документації про них, що була розмішена на веб-сайті радіостанції. Гамбурзький суд та згодом апеляційний суд підтримали позов заявників М.Л. і В.В., однак Федеральний суд скасував рішення апеляції по справі, мотивуючи тим, що радіостанція має право на свободу вираження поглядів, а також інтересом громадськості до поінформованості.

У своїх висновках Європейський суд з прав людини звернув увагу, передусім, на важливість дотримання балансу між правом заявників на повагу до приватного життя, а також правом радіостанції на свободу висловлювання й правом громадськості бути поінформованою. Окрім цього, Суд вказав, що зазначення в звітах ЗМІ, до прикладу, імені певної особи (як це мало місце з М.Л. і В.В.) є важливий аспект роботи преси, тим паче під час висвітлення інформації про кримінальні провадження, що привернули значну увагу громадськості. Була акцентована увага на посиленій інтерес громадськості до заявників з огляду на суспільний резонанс події вбивства відомого актора, що ними було вчинено. Як виявилось, під час свого засудження заявники самі не раз звертались до ЗМІ для висвітлення перед громадськістю їх справи. Цей фактор ще більше посилив доводи Суду щодо відхилення вимог М.Л. і В.В. Також Федеральний суд Німеччини та Європейський суд з прав людини зауважили, що правдивість відомостей про заявників, виставлених публічно в мережі, не оскаржувалась, а ЗМІ не мали за мету образити М.Л. і В.В. чи завдати шкоди їх репутації. Поширення інформації про останніх було

---

¹Антопольский А.А. Права человека и Интернет: практика Европейского суда по правам человека. *Труды Института государства и права РАН*. 2019. Т. 14, № 2. С. 171-172.

обмеженим, адже здійснювалось через платну підписку. Окрім цього, заявники не надали відомостей про те, що звертались до операторів пошукових систем для здійснення обмеження у відстеженні інформації про них. У кінцевому результаті Європейський суд з прав людини прийшов до висновку, що в діях ЗМІ не було порушення ст. 8 Європейської конвенції з прав людини по відношенню до заявників М.Л. і В.В.¹

Отже, як показує вищезазначене рішення, Суд у справі про знаходження істини повинен відшукувати справедливий баланс між правом особи на приватність (через яке й реалізовується право на забуття) та свободою вираження поглядів і правом громадськості на те, щоб бути поінформованою. При цьому, як демонструє справа М.Л. і В.В. проти Німеччини, пошук такого балансу інтересів справа не проста, адже на різних рівнях судових інстанцій мали місце різні тлумачення судів суті спору, а, відповідно, й відмінні одне від одного рішення.

Як слушно зазначає О.М. Калітенко, дискусійність і проблемність права на забуття і полягає у тому, що воно знаходиться на межі двох особистих немайнових прав особи – права на інформацію (відкритий доступ, відсутність цензури) та права на приватність (повага до приватного й сімейного життя, захист персональних даних).²

Право на забуття (право бути забутим), як визначає А.М. Бойко, це право людини, яке дозволяє їй вимагати за певних умов видалення своїх особових даних із загального доступу через пошукові системи, тобто посилань на ті дані, що, на її думку, можуть завдати їй шкоди. Йдеться про застарілі, недоречні, неповні, неточні або надлишкові дані чи інформацію, законні підстави для зберігання яких зникли з плином часу.³ Отже, важливо відзначити, що видаляється не інформація про особу, а лише посилання на цю інформацію в Інтернеті, оскільки Інтернет за своєю природою є простір, де неможливе

---

¹M.L. and W.W. v. Germany (application 60798/10 and 65599/10). URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng/{"itemid":\["003-6128897-7918743"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng/{) (дата звернення: 11.01.2021).

² Калітенко О.М. Право на забуття: здобуток європейський чи глобальний? Часопис цивілістики. 2019. Вип. 35. С. 60.

³Бойко А.М. Право на забуття: деякі аспекти теорії і практики. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 48. С. 128.

цілковите видалення інформації. Вона щонайменше залишається на серверах тих чи інших ресурсів. Тому в реалізації цього права йдеться про те, що з пошуку результатів видаляються посилання на певну інформацію про особу, завдяки чому відповідна інформація стає недоступною для загального доступу користувачів за їх пошуковими запитамі. Видаленню підлягає уніфікований вказівник ресурсу (URL) з індексу пошукової системи, після чого він стає невидимим для користувача при виконанні пошукового запиту, однак вихідні дані залишаються доступними в першоджерелі.¹

Н.В. Варламова вказує, що Суд ЄС покладає на операторів пошукових систем обов'язок видалити за запитом заінтересованої особи посилання на веб-сторінки, опубліковані третіми особами, та такі, що містять інформацію про особу, зі списку результатів пошуку, зробленого на основі імені заінтересованої особи, якщо така інформація втратила актуальність, але спричинює їй шкоду. Право на видалення такої інформації, з точки зору Суду ЄС, має переважати над економічними інтересами оператора пошукової системи та зацікавленістю громадськості в отриманні доступу до відповідної інформації про особу, за винятком випадків особливого становища та ролі суб'єкта персональних даних у публічному житті, які чинять втручання в його права виправданим.²

Регламентом 2016/679 Європейського парламенту і Ради ЄС про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) передбачено право суб'єкта персональних даних на виправлення та стирання («право бути забутим») своїх персональних даних їх контролером. В сенсі стирання персональні дані можуть бути видалені контролем на вимогу суб'єкта, якщо: в них немає потреби з точки зору цілей, для яких їх збирали чи опрацьовували; відкликана згода на їх опрацювання або заперечується проти опрацювання; вони опрацьовувались незаконно та ін. Водночас мають місце винятки – випадки, коли не може застосовуватися правило про стирання

---

¹Варламова Н.В. Цифровые права – новое поколение прав человека? *Труды Института государства и права РАН*. 2019. Т. 14, № 5. С. 156.

²Там само. С. 157.

персональних даних: з метою реалізації права на свободу вираження поглядів та інформації; враховуючи суспільний інтерес в сфері охорони громадського здоров'я; для досягнення цілей суспільних інтересів, наукового, історичного дослідження, статистики; з метою формування, здійснення чи захисту правових претензій.¹

В Аргентині відомою стала справа 30-річної моделі, співачки, акторки Вірджинії Да Кунья проти Yahoo та Google (Da Cunha v. Yahoo and Google), де ключовим було поставлено питання про відповідальність операторів пошукових систем за інформацію, яка видається користувачам у результаті пошуку. Так, згідно з фабулою справи Да Кунья, що на своєму веб-сайті та в соціальних мережах публікувала серед іншого різного роду фотографії, включаючи себе в коротких шортах, купальниках, майках тощо, заявила позов проти Yahoo та Google, адже фотографії з нею в результатах пошуку з'являлись на веб-сайтах сексуального, порнографічного характеру, а також пов'язаних із секс-торгівлею. Заявниця стверджувала, що подібна інформація завдала шкоди її кар'єрі як співачки та акторки. Окрім цього, поява її на зазначеного роду веб-сайтах не відповідає її особистим переконанням та професійній діяльності. Вона вимагала відшкодування майнової та моральної шкоди в розмірі 200 тисяч аргентинських песо. Суд задовольнив позов Да Кунья, зобов'язавши Yahoo та Google відфільтрувати з результатів пошуку всі посилання на порнографію і сексуальні послуги. Ключовою проблемою для вирішення судом став конфлікт між свободою вираження поглядів та правом особи контролювати використання свого образу (правом на приватність). Йдеться про необхідність отримання дозволу щодо використання зображень особи в публічному просторі.

У свою чергу, федеральний апеляційний цивільний суд за зверненням представників компаній Yahoo та Google скасував рішення суду I інстанції, звільнивши заявників від визначених для них зобов'язань. У своїх доводах суд

---

¹Регламент 2016/679 Європейського парламенту і Ради ЄС про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) від 27.04.2016 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення: 12.12.2020).

ґрунтувався на тому, що оператори пошукових систем не можуть нести відповідальність за шкоду, заподіяну Да Кунья користувачами Інтернету завдяки розміщенню її фотографій на веб-сайтах порнографічного та сексуального характеру. Той факт, що Yahoo та Google каталогізували відповідні сайти та надавали посилання на веб-сайти, не є достатнім для визначення причинно-наслідкового зв'язку щодо заподіяння шкоди Да Кунья.¹

Подібний аспект про відповідальність операторів пошукових систем (посередників інформаційного забезпечення) був предметом справи Google India Pvt. Ltd. v. Vinay Rai & Anr, коли апеляційна скарга була подана потерпілою стороною до Вищого суду Делі через порушення конфіденційності, спричинене третьою особою з вимогою притягнути до відповідальності навіть Google. Однак суд відмовив у задоволенні скарги на тій підставі, що за Законом Індії про інформаційні технології (2011 р.) посередник (оператор пошукової системи) не несе відповідальності за зміст інформації, до якої надається доступ користувачам. Винятками тут можуть бути випадки, коли: передача інформації була ініційована посередником; інформація була обрана чи змінена посередником; посередник здійснив змову, сприяв або спонукав до передачі інформації; посередник не може оперативної видалити або заборонити доступ до інформації після отримання фактичних знань чи повідомлення уряду про те, що дані або лінія зв'язку, які мають місце в ресурсі, контрольованому посередником, використовуються для вчинення протиправного діяння.²

Таким чином, питання про відповідальність операторів пошукових систем залишається спірним у судовій практиці, потребуючи доведеності позицій сторін. Останні за запитом зацікавлених осіб можуть видалити з результатів пошуку демонстрацію певної інформації про особу, однак не повинні нести відповідальність за зміст тих чи інших персональних даних про особу, які розміщуються в Інтернеті.

---

¹Carter E.L. Argentina's right to be forgotten. *Emory International Law Review*. 2013. Vol. 27. P. 25-31.

²Chakraborty S. Right to be forgotten – the most recent dispute in data protection. *International Journal For Legal Developments & Allied Issues*. 2019. Vol. 1. P. 86-87.

Цікаво відзначити, що з 1 січня 2016 року в Російській Федерації набули чинності зміни до Федерального закону «Про інформацію, інформаційні технології та захист інформації», якими були визначені поняття пошукової системи та обов'язки операторів пошукових систем у мережі Інтернет. Так, оператор пошукової системи, який поширює в Інтернеті рекламу, спрямовану на привернення уваги споживачів, які знаходяться на території Російської Федерації, на вимогу фізичної особи (громадянина) зобов'язаний припинити видачу відомостей про вказівку сторінки сайту в мережі (посилання), які дозволяють отримати доступ до інформації про заявника, що є недостовірною, неактуальною, такою, що втратила значення для заявника в силу подальших подій чи дій. Винятком тут слугує інформація про події, які містять ознаки кримінально караних діянь, щодо яких строки притягнення до кримінальної відповідальності не закінчились, а також про вчинення громадянином злочину, за яким незнята чи непогашена судимість. Вимога заявника до оператора пошукової системи має містити серед іншого: дані (в тому числі й паспортні) та контакту інформацію про нього; інформацію про нього, посилання щодо якої потребує видалення, а також підстави для видалення посилань в пошуковій системі; вказівку сторінки сайту в Інтернеті, на якій розміщена інформація, що потребує видалення. За умови повноти наданих заявником відомостей оператор пошукової системи протягом 10 робочих днів з моменту звернення чи уточнення відомостей припиняє видачу посилань на інформацію згідно з запитом заявника при показі результатів пошуку за запитами користувачів пошукової системи про ім'я та (або) прізвище заявника.¹

З точки зору практики Європейського суду з прав людини, вирішення проблемних аспектів реалізації права на забуття здійснюється через установлення Судом наявності чи відсутності порушення статті 8 Конвенції про

---

¹О внесении изменений в Федеральный закон «Об информации, информационных технологиях и о защите информации» и статьи 29 и 402 Гражданского процессуального кодекса Российской Федерации: Федеральный закон РФ от 13.07.2015 года № 264-ФЗ. URL: <http://ips.pravo.gov.ru:8080/document/4419/> (дата звернення: 12.12.2020).

захист прав людини і основоположних свобод, яка захищає право на повагу до приватного та сімейного життя особи.¹

Так, в одній зі справ Європейського суду з прав людини (Хелілі проти Швейцарії (Khelili v. Switzerland)) було відстояне право на повагу до приватного життя Сабріни Хелілі. Відповідно до фабули справи під час однієї поліцейської перевірки в Женеві в 1993 році в заявниці були виявлені візитні картки, на яких було написано: «Симпатична, вродлива жінка років 30, хотіла б зустріти чоловіка, щоб випити разом або час від часу виходити на вулицю. Тел. №...». Поліція вписала її ім'я в свої записи як «повія», незважаючи на наполягання Хелілі про те, що вона такою ніколи не була. В свою чергу, поліція зіслалась на кантональний закон про персональні дані, який нібито дозволяв їй вести записи з персональними даними в такій мірі, в якій це необхідно для виконання службових обов'язків. На підставі цього в листопаді 1993 року щодо Хелілі Федеральним управлінням іноземців була видана дворічна заборона на проживання в Швейцарії. В 2001 році проти заявниці були подані дві кримінальні скарги за погрозу та образливу поведінку. 2003 року з листа поліції Женеви вона дізналась, що слово «повія» щодо її імені все ще фігурує в поліцейських справах. Згодом у 2005 році начальник поліції Женеви повідомив Хелілі, що слово щодо її професії замінено на «кравчиня». Однак, дізнавшись з телефонної розмови, що в 2006 році слово «повія» все ще фігурувало в комп'ютерних файлах поліції, Хелілі просила знову видалити відповідну інформацію і звернулась в поліцію Женеви щодо видалення даних про кримінальні скарги, подані проти неї, серед яких містилось слово «повія». Проте в цьому проханні заявниці було відмолено на тій підставі, що подібна інформація має зберігатися як запобіжний захід, враховуючи її минулі правопорушення.

У своїх висновках Європейський суд з прав людини визначив, що слово «повія», яке зберігається в записах поліції, може зашкодити репутації Хелілі й

---

¹Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 12.01.2021).

зробити її повсякденне життя більш проблематичним, адже ці дані можуть бути передані владі. Посилює проблемність ситуації те, що подібні дані підлягають автоматичній обробці, що полегшує доступ до них та їх розповсюдження. Суд також звернув увагу на розмитість звинувачень Хелілі в незаконному зайнятті проституцією та на недостатню близькість зв'язку між збереженням слова «повія» і засудженням заявниці за погрозливу й образливу поведінку. Таким чином, Суд дійшов кінцевого висновку про те, що збереження неправдивих даних у поліцейських записах порушило право Хелілі на повагу до її приватного життя, а зокрема слова «повія» – ані виправданим, ані необхідним.¹

Важливо відзначити, що право на забуття у своїй реалізації повинне мати свої межі. Це, зокрема, підтверджується рішенням Суду ЄС у справі *Google v. France* в вересні 2019 р. У своєму рішенні Суд вказав, що розглядуване право поширюється лише на версію пошукової системи на території ЄС, але не за її межами. Суть спору між Google та Францією полягала в тому, що Національна комісія з інформатики та свободи Франції (CNIL) просила Google повністю видалити інформацію, якій було надано право бути забутою, з результатів пошуку. Компанія не виконала звернення CNIL, натомість лише використала геоблокування. Тобто інформація відображалась у результатах пошуку, однак не на території ЄС. Національна комісія з інформатики та свободи Франції накладла своїм рішенням на Google штраф у розмірі 100 тисяч євро. Тому компанія звернулась щодо скасування цього рішення до Державної ради Франції. Остання скерувала спір до Суду ЄС. Незважаючи на доводи Франції про те, що геоблокування не дає належних результатів, адже результати пошуку можливо обійти через VPN, Суд ЄС не прийняв їх до уваги. Разом із тим, Суд прийняв до уваги позицію Google про те, що в разі надання державам можливостей за законом чинити подібні до тих, які вимагала від пошукової

---

¹ Khelili v. Switzerland (application 16188/07).
URL: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=003-3714372-4232718&filename=003-3714372-4232718.pdf> (дата звернення: 12.01.2021).

системи Національна комісія з інформатики та свободи Франції, дії, в подальшому це б дало змогу піддавати цензурі Інтернет-мережу.¹

Частою є сфера реалізації права на забуття, пов'язана з видаленням із пошукових систем інформації про минулий досвід особи в злочинній діяльності. В такий спосіб ідеться про захист права особи на реабілітацію. Так, до прикладу, в вересні 2014 року районний суд Кіото (Японія) відхилив позов особи проти Google Japan, яка просила видалити з результатів пошуку інформацію про її арешт у минулому. Суд при цьому визначив, що такі дії повинна виконувати материнська, а не дочірня компанія. Відтак, в жовтні 2014 року окружний суд Токіо зобов'язав Google видаляти заголовки та фрагменти на веб-сайтах, що розкривають ім'я людини, яка заявила, що її права на конфіденційність були порушені через статті, що натякають на минулу злочинну діяльність. Окрім цього, в червні 2015 року районний суд Сайтама в Японії наказав Google видалити з результатів пошуку деталі арешту, що мав місце три роки тому за порушення законодавства про дитячу проституцію, повідомивши, що злочин був відносно незначним і не має історичного чи соціального значення.²

Таким чином, реалізація права на забуття постає однією з сучасних форм захисту приватності та персональних даних у мережі Інтернет, що отримало свою значимість завдяки практиці Суду ЄС та Європейського суду з прав людини. В основі цього права лежить свобода особи щодо можливості поводження з персональною інформацією про неї, яку вона, зокрема, бажає видалити з публічного доступу. При цьому йдеться не про видалення безпосередньо інформації, але посилань на неї, що містяться в пошукових системах. Ми виявили наявність суперечності в питаннях здійснення права на забуття, а саме у дотриманні балансу забезпечення приватних та публічних інтересів (в аспекті доступу до інформації). Окрім цього, варто зауважити, що у

---

¹Андрощук Г. Суд ЄС: Google виграв спір щодо права на забуття. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/sud-es-google-vigrav-spir-shchodo-prava-na-zabuttya.html> (дата звернення: 11.01.2021).

²Voss W.G., Castets-Renard C. Proposal for an international taxonomy on the various forms of the «right to be forgotten»: a study on the convergence of norms. *Colorado Technology Law Journal*. 2016. Vol. 14. P. 331.

світлі реалізації права на забуття необхідно вести мову про два основні правові обов'язки: перший – усталений – стосується операторів пошукових систем, які повинні видаляти посилання на інформацію про особу за її запитом, що є застарілою, неточною, недостовірною та ін.; другий – стосується обов'язку отримувати згоду особи щодо поміщення інформації про неї в мережу. Враховуючи специфіку природи Інтернету, отримання такої згоди необхідне, адже дозволить у подальшому мінімізувати ситуації, при яких особи звертатимуться до операторів пошукових систем щодо видалення інформації про неї, поміщеної без її згоди. Винятком тут може виступати інформація про публічних чи суспільно значимих осіб, або певного роду персональні дані державних службовців, окремих посадових чи службових осіб.